

**DEDE KORKUT KİTABI'NIN GÜNBET YAZMASI'NDAKİ
YAŞNAME METNİ ÜZERİNE**

**ABOUT THE TEXT "AGE POETRY" IN GUNBET COPY OF THE
BOOK OF DEDE KORKUT**

Elmira MEMMEDOVA KEKEÇ*

Özet

2019 yılına kadar Dede Korkut Kitabı'nın iki nüshası bilinmekteydi. 2019'da daha bir yazmanın bulunması ve yayımlanması, Türkoloji alanında yeni araştırmalara yön verdi. Bu bağlamda Dede Korkut Kitabı'nın Günbet yazması'nda bulunan bir yaşname metni dikkatimizi çekti ve metinlerarası ilişkide söz konusu yaşnameyi incelemeye karar verdik.

Dede Korkut Kitabı'nın daha önce bulunan Dresden ve Vatikan yazmalarında yaşname metni yer almasa da kahramanın alplık dönemi anlatılırken belirli yaş dönemleriyle ilgili cümlelere rastlanmaktadır. Günbet yazmasındaki yaşname, 18. soylamada yer almaktadır ve destanlarda yer alan yaşnamelerin poetiğine uygun olarak kurulmuştur. Kahramanın hızla büyümesi motifinin olduğu yaşnamede beş yastan sonra direkt yirmi yaşa geçilir. Eski yaşname metinlerinden farklı olarak altmış yaşında kahramanın ölmesinden bahsedilir. Mantıksal olarak altmış yaş ömrün son yaşıysa ömrün ortası otuz yaş olmalıdır. Yaşname metninde de bu tez kanıtlanmakta, *Otuz yaşına yetişmeden ortalana*, denmektedir. Genelde mesnevilerde, aynı zamanda Âşık Paşa'nın Garibname mesnevisinde yer alan yaşnamede ömrün ortası kırk, sonu seksen yaştır, Türk Dünyası Âşık şiirinde ise elli ve yüz yaştır. Bu soylamadaki yaşnamede ömrün ortasının otuz yaş olarak algılanması destan kahramanına anlatıcının olumsuz yaklaşımından kaynaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dede Korkut Kitabı, Günbet Yazması, Yaşname, Yaş, Soylama

---

* Doç, Dr. Bakü Avrasya Üniversitesi Genel Filoloji Bölümü -Azerbaycan Cumhuriyeti mamedovaelmira4@gmail.com

Abstract

By 2019, two copies of the Book of Dede Korkut were known. In 2019, information about the existence of one more copy and its publication led to new researches in Turkology . In this regard, an old text in the Gunbet copy of the book of Dede Korkut's drew our attention, and we will try to explore this Age-Poetry intercourse communication. However, The book of Dede Korkut previously found in the Drezden and Vatican manuscripts does not contain Age Poetry text, while speaking about the bravery era of the hero, sentences about certain age periods were mentioned. It was written in the 18th annotation in Gunbet copy and it was created in accordance with the poetics of the Age Poetry in other epics. In the Age where the hero motive is rapidly growing, the age of twenty immediately comes after the age of five. Unlike classical Age texts, the death of the sixty-year-old hero is mentioned here. Logically, if the age of sixty is the end of life, the middle of the life should be thirty years. In the text of Age, this thesis is proven and thirty years is said to be the average. In general, in mesnevis, as well as in Age poetry in Ashig Pasha's Geribname mesnevi, the middle of life is forty, the end is eighty years old, however they are fifty and one hundred years in the Turkic World's ashig poetry. In this Age Poetry, the acceptance of the middle of life as thirty years stems from the negative attitude of the narrator to the epic hero.

Key Words: The Book of Dede Korkut, Günbet, Age Poetry, Age, Soylama

Giriş

Türk Dünyasının yaşname metinleri üzerine birçok araştırmalar yapılmıştır. Amil Çelebioğlu'nun "Türk Edebiyatında Yaşnameler", Doğan Kaya'nın "Yaşnameler", Elmira Fikretkızı'nın iki ciltlik "Türk Halkları Vücutnameleri" adlı derleme kitapları insanoğlunun yaşı ve yaşamıyla ilgili metinleri biraraya getirmek, incelemek bağlantısında önemli çalışmalardır. Fakat bu kitaplardaki metinler bütün yaşname metinlerini kapsamamaktadır. Her bir yazar ulaşılabildiği kadar metin derlemiştir. Bu bağlantıda makalede yukarıda değinilen üç yazarın hiçbirisinin kitabına girmeyen bir yaşname metninden bahsedilecektir.

Bilindiği üzere 2019 yılında Türklerin en ünlü destanlarından olan "Dede Korkut"un yeni nüshasının bulunmasıyla ilgili haberler yayıldı ve Haziran ayında iki kitap ve bir büyük makale ortaya kondu: "Dede Korkut Kitabı'nın Günbet Yazması - İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım". Söz konusu destanın

Günbet Yazması'ndaki yeni bir yaşname metni hakkında ilk bilgiyi Memmed Zencanlı'dan almış olduk ve teşekkürlerimizi arz etmek istiyoruz.

Türkolojide her zaman yeni metinlerin bulunması güncel bir mesele olarak kalmakta, araştırmacıları yeni bulgulara sevk etmektedir. Dede Korkut Kitabı'yla ilgili arayış ve araştırmalar da bu doğrultuda önem arz etmektedir. *“Türk destancılık geleneğinin yaratmış olduğu en önemli eserlerden biri olan Dede Korkut “soylama” ve “boy”ları, başka bir ifade ile Dedem Korkut'un bilgece sözleri ve destani anlatımları, yüzyıllar boyunca ozan adı verilen sanatçılar tarafından yaratılıp anlatıldıktan sonra Türk Dünyası'nın çeşitli yerlerinde yazıya geçirilmiştir. Ancak Türk kültür ve medeniyetinin çok değerli pek eseri için geçerli olduğu üzere, zaten çok az sayıda yazılı metni üretildiğini düşündüğümüz Dede Korkut'un söz ve anlatımlarını içeren metinlerin bir kısmı kaybolmuş, sadece birkaç metin günümüze kadar ulaşabilmiştir”*. (Ekici, 2019, s. 9) Kaybolmuş metinler üzerine ilk bilgiyi veren kişilerden birisi Bekir Çobanzade'dir. İsmihan Osmanlı “Kitab-i Dede Korkut” Yazıtının On Üçüncü Boyu Olmuş mu?” adlı 2017 yılında yayınlanan makalesinde konuya ilişkin bilgi vermekte, kitabın söz konusu boyunun yazmasını bir zamanlar Azerbaycan'ın ünlü dilbilimcisi Bekir Çobanzade'nin (1893-1937) Sankt Petersburg (eski Leningrad) Doğubilimcilik Enstitüsünde ortaya çıkarmasıyla ilgili not düşmektedir. Bilindiği üzere Çobanzade Stalin represyonunun kurbanlarından birisi olmuş, İsmihan Osmanlı'ya göre bu nedenle söz konusu yazmanın kaderi üzerine günümüze kadar bilgi verilmemiştir. *“Azerbaycan'ın ünlü bilim adamı, Prof. Dr. B.Çobanzade'nin söz konusu bulgusuyla ilgili “Bakinskiy Raboçiy” gazetesinin 1936 yılı 04 Ağustos tarihli [№ 179 (4978)] sayısında bilgi verilmiştir. Gazetenin söz konusu sayısının 4. sayfasında Rusça “Değerli Bulgu” (“Dede Korkut'un On Üçüncü Hikayesi) adlı editör yazısı yayınlanmıştır. Yazıda Prof. Dr. Bekir Çobanzade'nin Sankt Petersburg Şarkiyat Enstitüsünde eski yazmalar arasından Kitab i Dede Korkut'un o güne kadar bilim dünyasına belli olmayan on üçüncü boyunu ortaya çıkarması üzerine bilgi verilmiştir. Makale yazarına göre bu boy Azerbaycan tarihi için birçok önemli bilgilerin yer aldığı Şecereyi Kara Keme” adlı eserin evveline dahil edilmiştir.”* (Osmanlı, 2017, s. 178) Makalenin devamında İsmihan Osmanlı Şecereyi Kara Keme'nin Şecereyi Terakeme olduğunu vurgulamaktadır. Azerbaycan'da bu makalenin yazılmasından iki sene sonra Veli Muhammed Hoca'nın on üçüncü

boyun da olduğu yazmayı Türkiye'den bazı bilim insanlarına vermesi ve "Dede Korkut Kitabı Türkistan / Türkmen Sahra Nüshası Soylamalar ve 13. Boy - Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı ldrmesi", "Dede Korkut'un nc Elyazması (Soylamalar ve İki Yeni Boy ile Türkmen Sahra Nüshası)" adlı kitapların yayınlanması metinlerarası ilişkide Türk Dünyası yaşnamelerini de zenginleştirdi ve destan metinlerinden yer alan yaşnamelerin sayısını artırmış oldu.

1. Dede Korkut Kitabı'nın Dresden ve Vatikan Yazmalarında Yaş ve Yaşlılık Konusu

Dresden ve Vatikan Yazmalarında yaşname metnine rastlanmamaktadır. Fakat destan anlatısına uygun olarak bazı boylarda kahramanın büyümesinden bahsederken beş, on, on beş yaşlar söz konusu edilmektedir. "Kam Prenin Oğlu Bamsı Beyrek Destanını Beyan Eder" boyunda "*Pay Prenin oğlu beş yaşına girdi, beş yaşından on yaşına girdi, on yaşından on beş yaşına girdi. Dönüp baksa çalımlı, kartal hünerli bir güzel iyi yiğit oldu*" . (Ergin, 1969, s. 55) denmektedir. Prof. Dr. Öcal Oğuz böyle anlatı tarzını Oğuzların zaman kavramıyla ilişkilendirmektedir: "*Bozkırda şekillenen bu hayat tarzı, Oğuzların zaman kavramlarına da mührünü vurmıştır: Segrek'in büyümesi anlatılırken 10-15 yıl birden atlanır, meyhanede toplanan yiğitler 5 gün boyunca yerler içerler, hayat devam ettikçe "eyegl ulalur kapurkalu büyür", segrek karısından ayrılırken 3 yıl beklemesini söyler, karısı ona "3 yıl da beklerin 6 yıl da beklerim" der; devam eden hayatta, günlerin ve yılların kayda değer hiçbir önemi yoktur. Doğan büyüyecek, yaşlanan ölecektir. Hatta Egrek'in domuz ahurlarında 10-15 yıl süren esareti bile, boyda "ok zaman imiş Egrek dirler bir yiğit tutsak imiş" cümlesiyle geçiştirilir*". (Oğuz, 1996, s. 139) Görüldüğü üzere bu anlatı tarzı dünya zamanının geçici olması ve ölüm gerçeğinin mutlaklığıyla ilgilidir. Hriye Reis'in (2011, s. 26) araştırmalarında da bu tez kanıtlanmaktadır: "... destanlar ölümün varlığını ve insan üzerindeki mutlak gücünü kabul eden anlatılardır. Gençliğe ve kahramanlığa övgü dizen Dede Korkut destanındaki her kahramanlık öyküsü hayatın geçici, ölümün mutlak son olduğunu vurgulayan deyişlerle biter".

Gürol Pehlivan ise böyle anlatıyı l kural anlatımına bağlar; destan anlatısında *beş, on, on beş*, denilirken l kural kalıbının kullanılmasına dikkat

çeker. Olrik'in sözlü gelenekte üç, yazılı masallarda ise iki sayısının önemine dikkat çekerek Dede Korkut Kitabı'nın Dresden ve Vatikan nüshalarında bu kuramın geçerli olmasını vurgular: “Destanın D nüshası üç kuralına riayet ederken; V, armağan sayısını dörde çıkarmış ve bu kuralı çiğnemiştir. Bu durum, V müstensihinin sözlü kalıpları çok defa almaması, kısaltması veya değiştirmesiyle birebir örtüşen bir durumdur. V müstensihinin yazılıdan yana olan tavrının bir göstergesidir. (Pehlivan, s. 154)

Diğer araştırmalarda ise anlatıcının bu kalıpları zamanı ileri sıçratmakla ilgili olarak kullanmasına dikkat çekilir: “Dede Korkut anlatılarında aynı söz kalıplarının sıklıkla yinelenildiği görülmektedir. Örneğin, anlatı zamanına ilişkin bir gösterge olarak yorumlanabilecek “At ayağı külük, ozan dili çevük olur” kalıpsözün Dresden nüshasında tekrarlandığı yerleri Semih Tezcan şöyle belirtir: 9b.6; 16b.6, 30b.7-8, 89a.1-2, 142b.12-13 (Notlar 75). Bu kalıbın kullanıldığı anlatı izleklerinin incelenmesiyle, bu sözkalıbının yalnızca kalıplaşmış bir söz grubu olmadığı, aynı zamanda ozanın sözlü kompozisyon sırasında anlatı zamanını ileri sıçratmak amacıyla kullandığı bir kalıp olarak tekrarlandığı görülmektedir. Nitekim, “Dirse Hân oğlu Boğaç Hân boyını beyan eder” başlıklı boy’un Dresden nüshasında bulunan metninde, Boğaç’ın doğumundan onbeş yaşına ulaşmasına kadar geçen süreç, bu kalıbın kullanımıyla anlatıcı tarafından bir anda atlanır: “Bir neçe müddet-den sonra bir oğlan toğurdi. Oğlancugını dâyelere verdi, saklatdı”. (Aksoy Sheridan, 2008, s. 24) Gerçekten de değişik boy kahramanlarının alplık yaşının anlatılması boylarda beş, on, on beş formülünün yer almasına neden olmaktadır. Destan kahramanlarının alplık yaşı ise genellikle on beştir: “Bir yiğitten beklenen, göçebe kültüre uyum sağlayıp bu kültürel yaşamının devamını sağlamak ve bu düzeni koruyup kollayan bir alp olmasıdır. Alplık yaşı ise on beş ya da on altıdır. Seyrek, on beş yaşında kardeşi Egrek’in tutsak olduğunu duyar ve onu kurtarmaya gider”. (Yalçınkaya, 2015: 65) Alplık dönemi aynı zamanda kahramanın ad aldığı dönemdir. Genelde destan kahramanları doğduklarında değil kahramanlık yaptığında ad alırlar. Bu gelenek XIX. asra kadar bazı Türk boylarında yaşayagelmiştir. S. İ. Vaynşteyn, “Bu yakınlar kadar Tuvalılarda çocuğa çok nadir hallerde doğduğu zaman ad veriyorlardı.” diyor. XIX. asırda ise çocuğa yalnız 10 yaşından sonra ad koymuşlar. Bu âdet Tuvalıların rivayet ve destanlarında geniş olarak tasvir ediliyor” (Memmedov, 2005: s. 405)

Kanımızca beş, on, on beş kahramanın çocukluğundan alplığa doğru yaşlarını belirtmekle birlikte yukarıda değindiğimiz araştırmacıların da belirttiğı üzere aynı zamanda bir anlatı tarzıdır. Yaşnamelerde bu anlatı tarzının kullanılmasına Kazak Türklerinin yaşname örnekleri sırasında da rastlanılır:

*Ey Abılay, sen **on bir** yaşında,
O zamana kadar ak oğul idin.
On beş yaşına geldiğinde,
Abilmembet törenin arkasında,
Devesine bakan kul idin.
Abılay ismin yok idi,
Yeledi atla yrrdn. (Kaya, 2004: 142- 145)*

Görüldüğü üzere on beş yaşa kadar yaşname kahramanının adsız olmasından bahsedilir. Dede Korkut Kitabı'nda da değışik boylarda kahramanın yaşları söz konusu edilir. Örneğın "Kazılık Koca Oğlu Yigenek Destanını Beyan Eder" boyunda "Meğer hanım, Kazılık Koca esir olduğu vakit bir oğlancığı var idi. Bir yaşında idi. On beş yaşına girdi, yiğit oldu". (Ergin, 1969, s. 160) şeklinde onun yaşları anlatılır. Genellikle anlatı tarzında yaş kavramı beş, on, on beş sayılarıyla şifrelenir. Diğeri bir rnek, "Uşun Koca Oğlu Segrek" boyunda Oğlan der: "Bre kavat kıızı, ben kılıcıma doğranayım, okuma sancılayım, oğlum doğmasın, doğarsa **on yaşına** varmasın, ağabeyimin yüzünü görmeyince, ölmüş ise kanını almayınca bu gelin odasına girersem dedi". (Ergin, 1969, s. 206) Bu rnek, de anlatıcının hafızasındaki yaş kavramı on yaş formülüyle şekillenmiştir.

Dede Korkut Kitabı'nda ömrün sonu ve ölüm konularına da değinir. mr ne kadar uzun olsa da sonunda ölümün geleceğı vurgulanır. Aşağıdaki rnekler insan evladının zamanla yaşlanacağı ve leceğı fikrine dikkat çekmektedir:

Evvel hir uzun yaşın ucu lm. (Ergin, 1969, s. 214)

kibet, uzun yaşın ucu ölüm, sonu ayrılık. (Ergin, 1969, s. 240)

İslam ncesi bir kahramanlık destanı olan ölüm ve ötesi meseleler Dede Korkut Kitabı'nda fazla yer almaz. Aslında sözlü kültürden derlenen yaşnamelerde de sadece dünya yaşamı anlatılır. Radlovun derlediğı

yaşnamelerden olan aşağıdaki örnekte de on beş yaştan başlayarak insan ömrü anlatılır:

*On baş yaşında oğlan,
Oğlan adam çağrılır.
Iqırma başta cıvan,
Cıvan adam çağrılır.
Otuz arslan kuvvatda
Allida tülkülük bilir.
Altmış yaşka kaldıkta
Xalıka kulka bolardı.
Yetmiş yaşka kalqanda
Aki ayağı tışaulanır.
Saksan yaşka kalqanda
Adamlarka kişan bolur.
Toksan yaşka kalqanda
BulAşıkdan başka iş aşamaz,
100 yaşına kalkanda
Ullaudan başka iş bilmez.*

(Радлов, 1896, s. 99)

Sözlü kültüre ait yaşnamelerde on beş yaşın önem arzetmesi, hatta yukarıdaki yaşname metninde daha önceki yaşların verilmemesi Türk kültüründe daha önceki dönemde çocuğun kahraman özellikleri taşımamasından kaynaklanır.

Başkurt Türklerinin sözlü kültürüne ait bir yaşname metni de beş, on, on beş anlatı tarzı üzerine kurulmuştur:

*В пять лет с колыбелью простился,
В десять — за учением зашагал,
В пятнадцать играть еще не уставал,*

(Башкирское народное творчество. Т 12, 2010, ст. 198)

Türkçesi:

***Beş** yaşında beşikle vedalaştım
On yaşında bilik peşine koştum,
On beşte hala oynamaktan bıkmadım.*

2. Dede Korkut Kitabı'nın Günbet Yazmasındaki Yaşname Metni ve Özellikleri

Günbet Yazmasındaki Yaşname 18. Soylama içerisindedir, metinde Tat ve Türk evinin komşu olmasından, komşuluktaki gençlerin nikah kıymalarından, kız alıp vermelerinden bahsedilir. Daha sonra Oğuz eline yad oymaktan bir gelinin gelmesi, o gelinin kaynata ve kaynana ile geçinmemesi, evcigezini ayırmak çabası anlatılır. Soylamada yaşname, söz konusu gelinin doğuracağı bir oğlanın hayatıyla ilgili bir yaşname anlatılmaktadır:

(1) *Dedem dër ay öte, yıl dolana, zamaneler gopub gele. (2) Dağ otları tükene tiken kala. || Dadlı dirilük tükene (3) daëvâylañ savaş kala. || Aâil bægler tükene eävâm kala. || (4) Sêlintiler yıkıla bir yërde oba ola. || Derintiler yıkıla bir yërde (5) kent-li ola. || Bir kentde iki koða olsa bês dahıca (6) daruğa ola. || Olar dahı bir biriniñ sözine bitmeyeler. (7) Ortalıkda bed-nefsilen yalançınıñ günü doğa. || Ol günleri (8) görmemişem men Dedem, görmüş gibi söylerem. || Yazı kışı (9) bilinmez 161 yıllar ola. || Kuvveti güci bilinmez eller ola. || Yaylaklar kışlak (10) ola, kışlaklar yaylak ola. || Tat eviyleñ Türk evi bir araya (11) konşu ola. || Ağac çanak daş çanak birbirine karişuk (12) ola. || Tat kızını Türk ala, Türk kızını hem Tat ala. Tat [21a] (1) kızındañ doğulañ oğlan dayısına dayı dëye, || (2) Türk kızındañ doğulañ oğlan dayısına dayı dëye bilmeye 162, (3) dolandura döndere hâlû dëye. || Ol günleri görmemişem (4) men Dede Korkud, görmüş gibi söylerem. || Dere tepe (5) kalmaya 163 ekinileñ şodum ola. || Dana buzav kalmaya cüfte gëde, || (6) oğlan uşak kalmaya ekinçi ola. || Ekinçisi çok ola, (7) yerinde bereketi yok ola. || Çok ekeler, az götüreler, bilmeyeler (8) öikmeti ne, sebebi nedeñ ola? || Sınalmamış yad eldeñ, (9) yad oymakdañ Oğuz senüñ içüñe bir kız gele, gelin düşe. (10) Ol gelin ay başına yetişmedin yaşmakınıñ altındañ (11) donguldana, || yıl başına yetişmedin kayın ata ileñ (12) kayın anaya dil yetüre, || «Başum bahtı alp igidüm! Atañ yaman, (13) anañ yaman, menüm evcigezimi ayır» dëye. || Evcigezin ayıra, çadıra (14) güci yetmese çubuk ege, üstine oââir sala, evüm dëye. [21b]*

(1) *Bir geçisi oklak doğsa mâlum dëye. Ğazana güci yetmese çölmek (2) ala. || Dügüye güci yetmese yarma sala. || Akşama deñ (3) ha bişüre, ha düşüre, akşam olanda «Başum bahtı alp igidüm! (4) Dadlı uâemli zâd bişürmişem gel ye» dëye. || «Kayın atanuñ (5) minnetindeñ kayın ana cevrindeñ kurtuldum şükür» dëye. (6) || Hak Taèàlà ol gelindeñ eâyâl vërse dodakları yalama (7) oğlı ola. Bês yaşına yetişmedin yetmiş yaşar kocalara (8) dili dege. || İgirmi yaşına yetişmedin sakkal basa. || (9) Otuz yaşına yetişmedin ortalana. || Kırk yaşına yetişmedin (10) kırkıl sepe. || Ellisinde altmışında ecel alsa yıkılalar (11) götüreler, «dahay devletli koca!» dëyübeni söyle[y]eler. || Ol (12) zamânuñ*

kocası elli altmış yaşında adam ola. || (13) Ol günleri görmemişem men, görmüş kimi söylerem. || Dünyada (14) ne yaşadum men Dede Korkud? Üç yüz altmış altı yıl [22a] (1) yaş yaşadum. Gün orta ileñ ikindiniñ arasınca (2) gün görmedüm. || Yeddi koyın ölü-idi günde menüm şilenümde. (3) Bağır öpke kadarınca et yemedüm. || (Shahgoli, Yaghoobi, Agatabai, Behzad, 2019, s. 218-219)

Bu yaşnamenin diğer yaşnamelerden farklı ve benzer özellikleri nelerdir? Bu kıyaslama bütün Türk Dünyası yaşnameleri göz önünde bulunduralar yapılmıştır:

Benzer özellikler:

1. İnsan ömrü doğduğundan ölümüne kadar anlatılır.
2. Dresden ve Vatikan nüshalarında olduğu gibi burada da kahramanın hızla büyümesi motifi yer alır.

Farklı özellikler:

1. Doğacak çocuğun hangi boydan olması anlatılır.
2. Doğacak çocuğun annesi Oğuz ilinden olmadığı için yad gelin olarak betimlenir ve kötü bir gelin olarak vurgulanır.
3. *Kötü gelinden iyi çocuk doğmaz* düşüncesiyle doğan çocuğun ömrü anlatılırken annesine destan anlatıcısının olan yaklaşımı onun için de geçerli olur.
4. Çocuğun beş yaşına yetişmeden yetmiş yaşlı kocalarla dilleşeceği ihtimal edilir.
5. Ömrün sonu elli altmış yaş olarak belirlenir.
6. Ömrün sonundan hareketle ömrün ortası otuz yaş olarak belirlenmiş olur.
7. Bazı yaşnamelerde olduğu gibi insanın sadece dünya ömrü betimlenmektedir, ruhlar alemindeki durumu, anne rahmine inmesi, öldükten sonra ahret dünyasına gitmesi gibi detaylı tasvirler yer almaz.

Yaşnamelerde ömrün ortasının otuz yaş olmasına XX. yüzyıla kadar rastlanmadığı bir gerçektir. Kutadgu Bilig'de, Garibname'de insan ömrünün ortası kırk yaş olarak verilmektedir:

*Bu beden kırka değin böyle gider,
Çünkü kırkdan geçti bu kez gör nider.* (Âşık Paşa, 2000: 119)

Daha sonra âşık şiirinde kırk yaş elli yaşa çıkarılmakta, son ise yüz yaş olarak belirlenmektedir. XX. yüzyıl Türk Dünyası şairlerinin yaş kavramı değişir, otuzlu yaşlar ömrün ortası olarak görülür. Cahit Sıtkı Tarancı, Özdemir Asaf, Ramiz Rövsen gibi şairlerin yaşname kalıbında yazılmış metinleri bu tezi ispatlar. Aslında Günbet yazmasının 13. soylamasında da iyi igidin ömrü yüz yaş (üç otuz on yaş) olarak nitelendirilir: *Dedem Gorgud sözi yalan olur, yahşı igidler ölür olsa, üç otuz on yaşını doldursa yég!* (Shahgoli, Yaghoobi, Agatabai, Behzad, 2019, s. 214) Eğer *yahşı igidin* ölüm yaşı yüz olarak arzulanırsa, Tat kızından doğacak çocuğun elli altmış yaşında ölmesinin betimlenmesi onun gerçek bir Oğuz alpı olmadığını ve ozanın ona karşı öznel tavrını yansıtmaktadır. *Dudakları yalama* bu çocuk tabii ki korkaklığın ve kötülüğün sembolüdür.

Sonuç

Dede Korkut Kitabı'nın üçüncü yazmasındaki yaşname metni Türk Dünyası yaşnameleriyle farklı ve benzer özelliklere sahiptir. Dresden ve Vatikan yazmalarındaki anlatı tarzının bu yaşname metni için de niteliksel olması her üç yazma arasında bütünlüğü sağlayan olgulardandır. Günbet yazmasındaki yaşname metni daha doğmamış bir çocuğun hayatı üzerine bir anlatıdır ve Oğuz iline bir tehdit mesajı vermektedir. Tat kızıyla evlenilirse böyle bir çocuğun doğacağı ve Türk olmayan ananın Oğuz kültürüne uygun bir evlat yetiştirmeyeceği söylenmektedir.

Kaynakça:

- Aksoy Sheridan, R.A (2008). Sözlü Formül Kuramı Işığında Dede Korkut Kitabı'na Bakış. *Millî Folklor*, Yıl 20, Sayı 79, s. 21-32
- Dede Korkut Oğuznameleri* (2000). Haz.: Semih Tezcan, Hendrik Boeschoten. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları

- Ekici, M (2019). *Dede Korkut Kitabı Türkistan / Türkmen Sahra Nüshası Soylamalar ve 13. Boy - Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi*. Ötüken Neşriyat
- Ergin, M. (1969). *Dede Korkut Kitabı*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1969
- Fikrətkızı, E. (2015). *Türk Xalqları Ədəbiyyatında Vücutnamələr*. I cild, Bakı: Elm və Təhsil
- Fikrətkızı, E. (2018). *Türk Xalqları Ədəbiyyatında Vücutnamələr*. II cild, Bakı: Elm və Təhsil
- Fikrətkızı, E. (2018). *Vücutnamələrdə Mətnlərarası Əlaqə*. Bakı: Elm və Təhsil
- Gümüş, İ. (2016). Raglan'ın Geleneksel Kahraman Kalıbı ve Bamsı Beyrek. *Uluslararası Edebiyat ve Toplum Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (içinde) 257-260, Ankara, Bartın Üniversitesi Yayınları No : 25
- Kaya, D. (2004). *Yaşnameler*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Memmedov, Y (2005). Onomastik birimlerle lügat birimleri arasında leksik-semantik alaka. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, Cilt: V, Sayı 2, Sayfa: 401-406, İzmir, s. 401-406
- Oğuz, Ö. (1996). Dede Korkut Boylarından "Usun Koca Oğlu Segrek Boyı'nın Tahlili. *bilig-3/Güz*, s. 138-143
- Osmanlı, İ (2017). "Kitabi-Dədə Qorqud" Abidəsinin On Üçüncü Boyu Olmuşdurmu? *Transactions of National Academy of Sciences of Azerbaijan, Series of the Humanities*, s. 2, s. 178-181
- Pehlivan, G. Dede Korkut Kitabı'nın Dresden ve Vatikan Nüshalarının Müstensihlerinin Karşılaştırılması. *Türk Dünyası* 40. Sayı, s. 147-171
- Reis, H (2011). Dede Korkut Kitabı ve Beowulf Destanında Yaşlılık ve Yaşlanma. *Millî Folklor*, Yıl 23, Sayı 91, s. 25-36
- Shahgoli N., Yaghoobi V, Aghatabai Sh., Behzad S (2019). *Dede Korkut Kitabı'nın Günbet Yazması - İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım*. Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, Cilt 16. Sayı 2. Haziran 2019
- Yalçınkaya, F (2015). Geleneği Geleceğe Taşıyan Oğullar: Dede Korkut Kitabı'nda Baba - Oğul İlişkisi. *Millî Folklor*, Yıl 27, Sayı 107, s. 60-71

Elmira MEMMEDOVA KEKEÇ
Dede Korkut Kitabı'nın Günbet Yazması'ndaki Yaşname Metni Üzerine
About The Text "Age Poetry" In Gunbet Copy Of The Book Of Dede Korkut

Башкирское народное творчество (2010). Т 12, обрядовый фольклор. Уфа,
Китап

Радлов, В.В (1896). *Образцы народной литературы северных тюркских
племён*. Ч. VII. Наречия Крымского полуострова.